

ASPECTE PRIVIND ACȚIUNILE NAVELOR PUTERILOR CENTRALE PE COASTA LITORALULUI ROMÂNESC ÎN PERIOADA 1914

La începutul secolului XX, Europa trăia sub influența păcii înarmate, cu viziunea înspăimântătoare a războiului generalizat. Niciodată în decursul istoriei, pregătirea pentru război a tuturor națiunilor nu a fost atât de intensă. În funcție de propriile interese, Marile Puteri Europene s-au grupat în cele două alianțe, această articulare a statelor având avantajul simplificării mecanismului politicii internaționale, reducând toate problemele la punctele de vedere reprezentate de cele două grupări principale, dar și dezavantajul reprezentat de potențiala ridicare a țărilor participante, una împotriva celeilalte, în cazul unui incident - cum s-a dovedit a fi cel din 15 iunie 1914 de la Sarajevo.

Politica României, un stat mic, eclipsat de vecinătatea a două enorme imperii, care se găseau în plină confruntare și de la care solicita importante teritorii, nu putea fi decât o politică de calcul¹.

Pentru a fixa atitudinea țării noastre față de război, s-a întrunit Consiliul de Coroană, sub președinția regelui Carol, stabilindu-se poziția României. "Espectativă armată"².

Cu toată importanța sa deosebită din punct de vedere strategic, Marea Neagră nu a fost inclusă inițial ca posibil teatru de acțiuni militare de anvergură³.

Interesată în diminuarea puterii combative a Rusiei în zona sud-est europeană și în Marea Neagră, Germania a urmărit antrenarea imperiului Otoman în război, precum și închiderea strâmtorilor. Pentru a convinge guvernul otoman să intre de partea Puterilor Centrale în conflict, Berlinul a pus la dispoziția flotei turce din Marea Neagră, două din cele mai moderne nave ale sale. "GOEBEN" "BRESLAU"⁴.

Până la declanșarea războiului, în mod firesc, planurile operative de apărare a țării vizau peponderent granița răsăriteană și cea sudică, având în vedere tendințele de hegemonie ale imperiului rus și cele de tulburare a echilibrului balcanic de către Bulgaria.

După decizia României de a adopta neutralitatea s-a luat în calcul și s-a lucrat intens pentru varianta unui război cu Austro-Ungaria. Au fost emise de către Marele Stat Major ipotezele A și A1⁵, care cuprindeau referiri la modul de acțiune al armatei române în noua situație, definindu-se două fronturi, unul principal la sud și sud-vest împotriva Bulgariei și Austro-Ungariei, altul secundar la nord și nord-vest împotriva Austro-Ungariei.

În luna noiembrie 1914, a fost conceput "Proiectul de operațiuni pentru Ipoteza B", în care se făcea apreciere realistă conform căreia în situația în care Bulgaria ar fi atacat cu toate forțele sale, ar fi fost recomandat ca să se aprobe ipoteza de război care presupunea întrebuințarea tuturor forțelor noastre împotriva Bulgariei⁶.

Conform Proiectului de operațiuni pentru Ipoteza B, adoptat în luna mai 1915, se estimau două fronturi operative, unul principal la nord și nord-vest împotriva Austro-Ungariei și Germaniei și cel secundar în sud împotriva Bulgariei.

În Directivele pentru cooperarea marinei cu trupele de uscat, se prevedea pentru Marina Militară printre alte misiuni "supravegherea și apărarea litoralului Mării Negre între Balcic și Chilia Veche"⁷.

Printre operațiunile avute în vedere a se desfășura în Dobrogea se evidențiază și posibilitatea expunerii litoralului la incursiuni din partea unor unități navale bulgare sau turce.

Încă de la începutul constituirii acestor variante, se sconta pe ajutorul flotei rusești, considerată superioară în forțe și care își dăduse acordul de principiu⁸.

Punctele de frontieră cele mai expuse unor acțiuni inamice se considerau a fi Constanța și Sulina. În această ipoteză, supravegherea și apărarea coastei se încredința Comandamentului Marinei și Corpului V Armată, cu misiunea de a împiedica intrarea în portul Constanța sau pe Dunăre a navelor inamice, a face față și a semnala la timp debarcările de mici unități ce ar încerca distrugeri în această zonă.

Acțiunea navelor și submarinelor germane și turce asupra coastelor române în perioada 1914-1916 a fost deosebit de intensă.

Misiunile mai frecvente îndeplinite de crucișătoarele germane (Goeben și Breslau) și turcești (Hamidie și Medgidie), precum și de submarinele U.B.7 și U.B. 8 au fost⁹:

- a) recunoașteri – acțiunea crucișătoarelor Goeben și Breslau din 5-12 decembrie 1914, acțiunea lui "Breslau" din 6-10 mai 1915.
- b) patrulări – acțiunea lui Breslau din 5-9 martie 1915, acțiunea submarinului U.B.7 din 16 mai 1916.

Dat fiind atașamentul guvernului român la politica Antantei, au fost cazuri în care comandanții de nave au hotărât să mențină prezența navelor germane în fața coastelor române și executarea unor exerciții, ceea ce echivala în mod evident cu o demonstrație de forță – acțiunea crucișătorului Breslau din 1915¹⁰.

O altă misiune îndeplinită de puternicele bastimente germane, a fost aceea de disturbare a traficului direct dintre Constanța și gurile Dunării, cu Odesa și Sevastopol. Astfel, la 3 mai 1916, Breslau îmbarcă 60 de torpile¹¹ și evitând ruta principală de trafic de la coastă, în seara zilei de 4 mai ajunge în poziția prestabilită (gurile Dunării), ancorând trei baraje între orele 21.40 - 23.12, constituite din 24-10 respectiv 25 de torpile.

În preajma intrării României în război, se observă o intensificare a

prezenței submarinelor germane U.B. 3, U 2 și U33 în apele române.

În pofida superiorității evidente a flotei ruse, în care își puneau mari speranțe și politicienii și militarii români, mica flotă germană detașată în Marea Neagră a provocat mari pierderi Rusiei.

Invincibilitatea flotei ruse a rămas un mit, surprinzând totala ineficacitate a navelor militare. Acest semnal de alarmă a fost recepționat pozitiv de guvernul român, care a comandat în străinătate (Italia) 4 distrugătoare, ale căror comenzi datorită stării de război au fost blocate.

Am prezentat succint câteva acțiuni ale navelor germane și turcești desfășurate în anii 1914-1915, perioadă în care România își declarase poziția de neutralitate.

NOTE

1. Sir Winston Leonard Spencer Churchill, "**La crise mondiale**", tome III, 1916-1918, Paris, 1930, România, marilor puteri și strategia lor în sud-estul Europei, p. 66-67.
2. Dumitru Preda, **România și Antanta, avaturile unei mici puteri într-un război de coaliție, 1916-1917**. Institutul European Iași, 1998, p. 13;
3. Valentin Ciorbea, **Cu privire la confruntările navale din Marea Neagră în anii primului război mondial**, în "România și primul război mondial", Ed. Empro, Focșani, 1998, p. 83.
4. "Goeben", crucișător de tip dreadnought, construit în 1914, în șantierul Bloch și Voss, deplasament 23.000 tone, v - 28 Nd, armament 10 tunuri de 280 mm, 12 tunuri de 150 mm, 12 tunuri de 80,8 mm, echipaj 1053 oameni.
"Breslau" crucișător mic, protejat, construit în 1911, la șantierul Stettin, deplasament 4450 tone v = 27 tone, armament 12 tunuri de 105 mm, echipaj 373 oameni. Cf. "La guerra nella acque turche, volume primo, traduzione del capitane di fregata Raffaele de Courten", Roma, 1930, Anno VIII, p. 377.
5. Arhivele Militare Române, fond Marele Stat Major, Dos, S3, Od 204.1914, p. 12-26.
6. **Proiecte și planuri de operații ale Marelui Stat Major**, Ed. Militară, București, 1982, p. 93.
7. Arhivele Militare Române, fond Marele Cartier General, Dos. 111, Ipoteza B3 și variantele.
8. Telegrama gen. Laquiche din 4 februarie 1915, "Les armées françaises dans la guerre", TOME VIII, Annexes, 3-eme volume, Annexe nr. 1175;
9. "La guerra nella acque turche" p. 90-117;
10. Ibidem, p. 103;
11. Am folosit termenul generic de torpilă - în fapt s-a utilizat o combinație de torpilă-mină.

CONSIDÉRATIONS SUR LES ACTIONS DES NAVIRES DES POUVOIRS CENTRAUX SUR LA COTE ROUMAINE, ENTRE 1914 - 1916

Résumé

On présente en peu de mots une série d'actions navales allemandes et turques déployées pendant les années 1914-1916. Dans l'histoire de Roumanie, cette période représente l'étape de neutralité pendant la première guerre mondiale, quand les autorités de l'Etat roumain ont créé plusieurs projets de défense à la Mer, pour éliminer toute possibilité que le littoral roumain soit exposé à des incursions navales ennemies.

La situation navale de l'étape analysée n'a pas été difficile parce que la Mer Noire n'avait été encore incluse comme possible théâtre d'actions militaires de grande envergure.